

Udviklingen i 1990'erne har år for år vist en moderat vækst. Det gælder både i absolutte tal og i forhold til de samlede statslige driftsudgifter. Ser vi på antallet af opgaver, der blev udliciteret, så udgjorde de i 1994 ca. 2.000. Det var også en stigning i forhold til de foregående år.

Jeg tror, det er vigtigt at holde fast i, hvad der er formålet med udbud og udlicitering, i hvert fald sådan som regeringen opfatter det, og sådan som jeg tror at et flertal i befolkningen opfatter det. Det er ikke et mål i sig selv, men et middel til at sikre en fornuftig anvendelse af ressourcerne forskellige steder i den offentlige sektor.

Men fornuftig ressourceudnyttelse i staten er nok så meget et spørgsmål om, at ministerierne og de statslige institutioner selv tilpasser opgaveløsningerne til nye og ændrede vilkår gennem deres personaleudvikling, gennem organisationsændringer, gennem indførelse af ny teknologi osv.

Ideen med et udbud er at afprøve, om produktion af tjenesteydelser inden for statslig virksomhed foregår lige så effektivt som tilsvarende i private virksomheder. Men i den afprøvning indgår der efter regeringens opfattelse også andre kriterier end den rene pris.

Jeg mener også, at udbudsinstrumentet har den nyttige virkning, at en udbudsrunde nødvendiggør stillingtagen til, hvad det er for et ydelses- og kvalitetsniveau, man faktisk vil have. Når det er fastlagt, så kan man undersøge, hvor man ud fra en helhedsbetragtning får det leveret mest fordelagtigt.

Bemærk, at det skal være mest fordelagtigt! Det betyder, at det ikke nødvendigvis er den billigste løsning, der vælges. Det fremgår da også af det statslige udliciteringscirkulære, at den statslige udbyder skal angive i udbudsmaterialet, om man alene vil gå efter den laveste pris, eller om man vil indgå kontrakt med den tilbudsgiver, hvis tilbud ud fra en samlet betragtning er mest fordelagtigt.

Det betyder, at institutionen kan lægge vægt på andre kriterier end prisen. Forudsætningen er bare, at disse kriterier er angivet i materialet, så tilbudsgiverne kan forholde sig til dem.

Det ligger implicit i oppositionens formulering af forespørgslen, at regeringen burde foretage sig noget mere for at få udlicitering op i omdrejninger. Det er klart, at selv om der faktisk ikke er tale om, at man er gået i stå på dette område, vurderer vi løbende, om det regelsæt, der styrer de offentlige aktiviteter, er godt nok.

Statens udliciteringer reguleres primært af to sæt regler, dels via EU-direktiver, dels via det statslige cirkulære. EU's tjenesteydelsesdirektiv indeholder ingen forpligtelse til at lade en offentligt udført driftsopgave blive udbudt, men hvis offentlige myndigheder beslutter sig for, at aktiviteten skal overgå til privat virksomhed – eller kan gøre det – så kan det kun lade sig gøre efter EU-udbud, hvis størrelsen af udgifterne ligger over de tærskelværdier, direktivet angiver.

Det statslige cirkulære indeholder derimod en pligt, idet det som en almindelig regel for disponering over statslige bevillinger gælder, at opgaver, som vil kunne udføres af eksterne leverandører, med passende mellemrum skal underkastes en udbudsrunde.

I Danmark har vi således et regelsæt på det statslige område, der går længere end EU's. Der findes af gode grunde ikke en tilsvarende forpligtelse for kommuner og amter, fordi det ikke ville harmonere med det kommunale selvstyre. Derfor har regeringen ingen planer om at ændre retsgrundlaget for udbud og udlicitering.

Som sagt er den almindelige bevillingsregel forpligtende for statslige bevillingsindehavere, således at de enkelte beslutninger om udbud og udlicitering er et ledelsesansvar på institutionsniveau. Jeg har fuld tillid til, at lederne i staten følger cirkulærets regler og intentioner og løfter opgaven. Det er så at sige dem, der har fingeren på pulsen.

Lad os så se på, hvilke erfaringer vi kan udlede af det, der er gennemført på det statslige område. Min opfattelse er, at graden af succes i den enkelte udlicitering er afhængig af en række faktorer. Hvilke mål har man sat sig? Har det været et formål i sig selv at udlicitere, båret af ideologiske holdninger? Har udbyderne husket at varetage brugerinteresser og fastholde kvalitetskrav? Har man også taget sig den fornødne tid til at tilrettelægge udbudsproceduren?

Det er indlysende, at forandringshastigheden i forhold til personalet kan være en vigtig faktor. Der skal være tid til at gennemføre en velordnet proces, så de ansatte forstår og helst helt og fuldt accepterer grundlaget for beslutningen. Det er vigtigt, at det personale, der kan blive berørt, på et tidligt tidspunkt orienteres om ledelsens planer, og at de inddrages i processen. Noget tyder på, at netop den indgangsvinkel i for ringe omfang har været inddraget i de mere kendte udliciteringssager.